

Az Egyház – 12. SZÉK

Szokrális Építész-Belsőépítész Konferencia

2018. szeptember 18-án a Fuga Budapesti Építészeti Központban rendezték meg az Ars Sacra Fesztivál e jelentős eseményét. A konferenciát Rainer Péter építész-belsőépítész vezette. A konferencia mottóját is ő fogalmazta meg: „Gyülekezet (lelki egyház) létezhet templom (épített egyház) nélkül, de fordítva csak idő kérdése, és elpusztul a templom.”

1

Elsőként Sipos Mihály népzeneész kalotaszegi keserveket adott elő hegedűn, ezután következtek a köszöntők. Prof. emeritus dr. Fekete György, az MMA tiszteletbeli elnöke Kalkuttai Teréz anyára emlékezett, aki azt mondta: „Az élet szép, csodáld meg!” Krizsán András DLA, a MÉSZ elnöke Simon Weil mondására hivatkozott: „Az építészet művészet és tudomány, szépség és igazságosság, együtt a magasságos Isten.” Csapó Balázs Tamás, a BÉK elnöke az anonim hívókról beszélt.

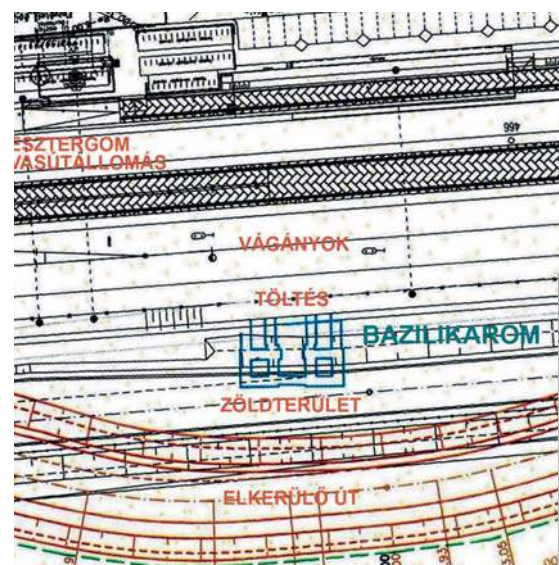
Dragonits Márta, az Ars Sacra Alapítvány elnöke kijelentette: „A művészet Isten dicsőítése.”

A délelőtti előadásorozat Jelenits István paptanár Az egyház című filozófiai fejtegetésével kezdődött. Az eklézsia (egyház) a közösséget, de a templomot is jelenti. Nem jó az embernek egyedül lenni. Krisztus meghalt, feltámadt, apostoli egyházat alapított. Pünkösd után elterjed a kereszténység. A hanyatló római birodalom megmentésére a császár a kereszténységet tette államvallássá.

Ezután Ferkai Tibor meséjét maga az író mondta el. A jelképes történet egy körtemplom romjairól szólt. A kövek ébredezni kezdenek, és tanácstalanok, mert álmukban a mennyboltot tartották, most pedig a földön hevernek. A közepén fekvő kőtől megtudják, hogy valaha ők alkották a templom boltozatát, de a rózsadíszítésű zárókövet megirigyelve tolakodni kezdtek, hogy elfoglalják a helyét, és a templom ekkor beomlott. Hisznek neki, különösen, amikor megtudják, hogy ő volt a zárókö, aki mindig ébren van a többiekért. A földön heverő kövek forrón áhítják, hogy ismét a mennybolthoz hasonló építménnyé váljanak. Ez három vándorépítész segítségével valósul meg, akiket különös rózsailat – az élő kövek egység iránti vágya – vezet el az erdő mélyén rejlő romhoz. Újjáépítik a körtemplomot, amelyhez nem vezet ösvény, de bárki rátalálhat, aki megéri és követi a különös rózsailatot.

Popovics Béla helytörténész, tanár Munkácsról: Kárpátalja templomai címen tartott előadást. Trianon óta elnyomásban él a térség magyarsága. A csehek és az ukránok többször is le akartak rombolni minden magyar emléket. A görögkatolikusokat egyszerűen ortodoxokká nyilvánították, Romzsa Tódor püspököket meggyilkolták. Sorozatban épültek a nagyméretű hagymakupolás, ortodox templa-

mok. De minket, magyarokat, nem lehet elpusztítani. Az előadó számos kő- és fatemplomot, harangtornyot mutatott be. A lelkes magyar előadás nagy tapsot kapott.

2

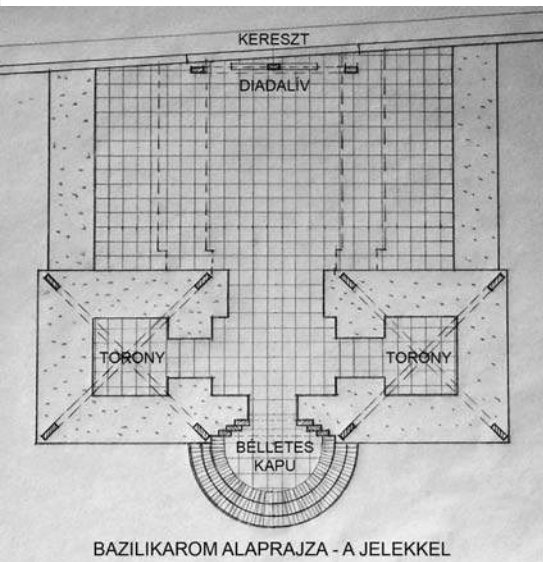
Bartos György művészettörténész: A székesfehérvári székesegyház építéstörténete. A kéttornyú gótikus, majd barokká vált dóm előtt 1971-ben Kralovánszky Alán korai négykaréjos templom alapfalait tárta fel. A négykaréjos és a kéttornyos dóm egy időben összeépülhettek. A dómot annakidején Möller István és Möller Károly (apa és fia) állították helyre.

Tina Markušová építőmérnök: A kassai Szent Erzsébet dóm bemutatása. A szlovák műemlékes szakember több mint 30 éven át vezette e jelentős szokrális műemlék külső-belső helyreállítási munkálatait, melynek fázisait fotókon dokumentálva tárta a közönség elé. Annak ellenére, hogy hatalmas munkát végeztek – pl. a Rákóczi-kápolnában is – van még mit tenni.

Ebédszünet után folytatódtak az előadások. Nemcsics Ákos építész: Egy templomépítés 15+1 éves története. Egy gerecsei falusi

templom alapfala Agostyánban mérte föl egyetemi hallgatók egy csoportjával, majd a romok mellett nyaranta kétheti munkával újat építettek. A templom kör alaprajzú, belső átmérője öt méter, falvastagsága egy méter. A központi térhez patkóíves apszis csatlakozik. Az építőanyagot ingyen kapták a kőfejtőből. A fal- és boltozatépítéshez faállványokat készítettek. A tetőszerkezet is fából cserepezve készült.

Limbacher Gábor néprajzkutató: Településeink szakrális térszerkezete és építményei. A templomnak a falu legmagasabb pontján van a helye, ott, ahol a menny legközelebb van a földhöz, ahová az aranyalma esik. Ott kellett a fény erőinek házat, keresztet, kápolnát emelni, ahol a sötétség erői összegyűltek, vízfolyások mentén, útkereszteződéseknél. Káponka (Palócföldön így nevezik a kis kápolnát), belül fülkével és Máriácska szoborral. Harasztkeszi, Hárskút, Rimóc faluhelyek.

3

Wesselényi-Garay Andor előadása címét megváltoztatta: Értelmezhető-e az építészet koordináta-rendszerében az épület-népművészet fogalomhármasa? (A címből és az előadásból is kikerült a szakralitás.) Példa: az etyeki Rozál és Péter 1000m²-es kertje, az utóbbi mintegy negyedszázad eseményei és építményei évente naplószerű bontásban. Az első és legfontosabb egy kútúrás, ill. ásás volt kézi erővel. A kötéllel leeresztett munkásember lábánál fogva lógott a levegőben és csákkánnal bányászta a vizes földet. Két betongyűrűvel elkészült a cserépfedésű kerek kútház. Következő évben pajtára volt szükség a

különböző közlekedési eszközök tárolására: kerékpár, kismotor, nagymotor, jeep a vadászathoz, teherautó a munkások szállítására, autó a vidéki közlekedésre, fekete autó a városba járásra. Majd: terasz, füstölő, kandalló, szabadtéri étkezőhely, szaletli, szökőkút aranyhalakkal (télen a halak belső térbe telepítve), kémény, kútház, úszómedence (később polikarbonát fedéssel), medencegépház, virágtartók (színesre mázolt üreges betonelemek), vegyes tüzelésű kazán az energiaválság miatt. A Borgiák című film díszleteinek bontásából származó, jó állapotú faburkolat a pajtatalat díszíti. Az új Mercedes személykocsi 30 cm-rel hosszabb, mint a régi autó, ezért új garázkapu kell, 50 cm-rel előrébb. Fóliasátor, korrekt építmény. Papagáj-ház. – A portán semmit sem dobtak ki és végül minden szabad terület beépült, így egy telekméretű asszamlázs született.

A délutáni előadások a kávészünet után folytatódtak. Bíró Aurél történész: Máriás zászlók Magyarország történetében. 15 éve kutatja a témát, 300 zászlóból mintegy 25-öt válogatott ki a 16.-tól a 20. századig, hadi, templomi, iskolai és egyleti zászlókat, pl. egy kőműves és egy kőfaragó céh zászlaját 1811-ből. Érdekes volt Pázmány Péter zászlaja 1635-ből. A képek többször azt ábrázolták, amint István király felajánlja a Szent Koronát Szűz Máriának.

Rainer Péter két előadása zárta a napi programot. Az első: A Szent Korona – kapocs Ég és Föld között. Nem a korona keletkezését, történetét, leírását adta, hanem azt mondta el, hogy a Szent Korona élő szent személy és nem (díz)tárgy! Az ismérveket a Szent Korona-tan írja le. – A másik előadás: a háromhajós dongakápolnáról, valamint az esztergomkovácsi Szent István kori bazilikarom veszélyeztetettségéről szolt. A szerző hordódongák-ból állította össze a három ívet, melyeket a csúcsonál kettőskereszt fog össze. Az oltár maga is egy hordó, rajta kis fa kettőskereszt. A szerkezetépítéssel egy hét alatt készült el 2017-ben a Velencei tó partján, és idén a kecskeméti Cifra palota Ikonográfiai Biennáléjén állította ki. Az esztergomkovácsi Szent István kori bazilikarom az esztergomi vasúti töltés alól lóg ki. A megóvás és jelzés megtervezését a szerző felajánlotta. Esztergom 250 évig volt Magyarország első fővárosa. Leg-

alább szakrális főváros voltát vissza kellene kapnia. 2020-ban lesz Budapesten a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus. Az Esztergomba érkező zarándokok számára a Bazilika jelzészerrű helyreállítása lehetne a NEK fogadókapuja.

4

Végül a 90 éves Béres György atya, a Schola Gregoriana Budapestiensis vezetője bemutatta utódját, az 50 évvel fiatalabb Sztankó Attila atyát, aki Németországban tanulta a kóruséneklést, és keddenként Zebegényből jár Budapestre a Belvárosi Ferences templomba. Az előadássorozatot a tíztagú kórus gyönyörű éneke koronázta. A konferenciát jó hangulatú kerekasztal-beszélgetés zárta. A konferencia társszervezője Maczkó Erzsébet volt.

1. Háromhajós dongakápolna, felállítva a Velencei tó partján. Terv és kivitelezés: Rainer Péter 2017.
2. Esztergomkovácsi Szent István kori bazilikarom a vasúti töltés alatt. Helyszínrajz: Uvaterv 2016.
3. Esztergomkovácsi Szent István kori bazilika jelölése a vasúti töltés alól kilógó romfalakkal. Terv: Rainer Péter 2017–18.
4. Esztergomkovácsi Szent István kori bazilika jelölése. Terv, makett: Rainer Péter 2018.

Timon Kálmán